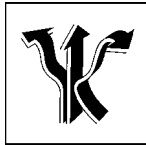

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ПСИХОЛОГІЯ І ПЕДАГОГІКА”
(для бакалаврів)

МАУП

Київ 2006

Підготовлено професором кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки *В. Б. Бедною*

Затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки (протокол № 2 від 13.09.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Бедная В. Б. Навчальна програма дисципліни “Психологія і педагогіка” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2006. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Психологія і педагогіка”, питання для самоконтролю, теми контрольних робіт, а також список літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Суперечливе ХХІ ст. доводить, що знання свого внутрішнього стану, своєї душі, інтуїції, вміння спілкуватися з оточуючим світом, із соціумом є необхідною умовою успіху кожної людини. Давньогрецький заклик “пізнай самого себе” залишається актуальним і сьогодні.

Програма курсу висвітлює широке коло питань педагогіки та психології, спрямованих на формування у студентів уявлень про теоретичні аспекти педагогіки і психології та аналіз запропонованого матеріалу для подальшого його практичного використання не лише в професійній діяльності, а й в особистому житті.

Основна мета дисципліни “Психологія і педагогіка” – сформувати систему знань і умінь щодо загальної психолого-педагогічної підготовки, необхідну для вирішення практичних, професійних і наукових завдань.

Завданням дисципліни є:

- розкриття методологічних і теоретичних засад загальної педагогіки та психології;
- одержання знань про розвиток педагогіки і психології та їх зв'язок з філософією, медициною, логікою;
- ознайомлення з провідною проблематикою педагогічної та психологічної науки в сучасних умовах;
- набуття навичок самостійної роботи з науковою літературою;
- ознайомлення та опрацювання першоджерел для подальшої наукової діяльності;
- розвиток і удосконалення образу мислення студентів;
- формування базових знань студента для становлення і перетворення власного світогляду;
- оволодіння навичками успішного спілкування.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ПСИХОЛОГІЯ І ПЕДАГОГІКА”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1 2 3 4	Змістовий модуль I. Виникнення і розвиток педагогічних уявлень Педагогіка: науковий статус, функції, завдання Історичний шлях розвитку освітньо-виховних систем Виховання людини Характеристика процесу освіти
5 6 7 8 9 10	Змістовий модуль II. Психологія як система Психологія: науковий статус, функції, завдання, історія виникнення Пізнавальні психічні процеси Емоційно-вольові психічні процеси Психологія особистості Активність і діяльність Міжособистісне спілкування

ЗМІСТ
дисципліни
“ПСИХОЛОГІЯ І ПЕДАГОГІКА”

Змістовий модуль І. Виникнення і розвиток педагогічних уявлень

Тема 1. Педагогіка: науковий статус, функції, завдання

Виникнення педагогіки та етапи її розвитку. Педагогіка як наука. Предмет, об'єкт, функції, завдання педагогіки. Методи науково-педагогічних досліджень. Структура педагогічної науки. Головні напрями. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Загальнокультурне значення педагогіки.

Література [1; 2; 7; 12]

Тема 2. Історичний шлях розвитку освітньо-виховних систем

Емпіричний етап розвитку педагогіки. Західні школи афінського та спартанського виховання, школи грецької культури, монастирські, соборні школи, системи єзуїтського та християнсько-католицького навчання. Освіта та виховання на Сході.

Виникнення університетів. Університет як джерело наукових знань і мудрості. Принципи університетської освіти.

Етап формування педагогіки як науки (початок XVII ст.). Творча спадщина педагога-гуманіста Я. А. Коменського. Теорія елементарного навчання І. Гербарта. Дидактика навчання, що розвиває, Ф. Дістерверга. Експериментальна педагогіка.

Література [1; 2; 11; 12; 22]

Тема 3. Виховання людини

Виховання та самовиховання. Виховання як багатогранний процес. Мета і зміст виховання, критерії оцінки вихованості людини. Методи виховання. Напрями виховної роботи. Засоби виховного впливу на людину. Моделі та стилі виховання. Зв'язок теорії виховання з іншими науками.

Енциклопедія сімейного виховання – “Домострой”. П. Ф. Лесгафт про виховання дитини в родині. Педагогічна спадщина К. Д. Ушинсь-

кого та С. Ф. Русової. Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського та А. С. Макаренка.

Література [1; 2; 9; 17]

Тема 4. Характеристика процесу освіти

Предмет дидактики, її головні категорії. Закономірності, види та стилі навчання. Методи навчання. Організаційні форми навчання.

Зміст і рівні освіти. Принципи побудови навчальної діяльності. Форми організації навчання у школі та вищому навчальному закладі.

Головні типи навчальних закладів, їх характеристика.

Література [1; 2; 4; 12]

Змістовий модуль II. Психологія як система

Тема 5. Психологія: науковий статус, функції, завдання, історія виникнення

Психологія, її виникнення. Предмет, об'єкт, завдання, методи психології. Особливості психології як науки. Наукова та життєва психологія. Психіка та свідомість. Психічні явища.

Розвиток психологічних знань щодо вчення про душу та філософських вчень про свідомість.

Оформлення психології як експериментальної науки. Витоки експериментальної психології. Вплив фізіології на психологію. Створення В. Вундтом першої психологічної лабораторії. Дослідження свідомості. Метод інтроспекції.

Психологія як наука про поведінку. Біхевіоризм Д. Уотсона: предмет вивчення, методи.

Місце психоаналізу в історії психології.

Література [1; 3; 5; 6; 11; 12]

Тема 6. Пізнавальні психічні процеси

Загальна характеристика відчуттів і сприймання. Пам'ять і сприймання. Критерії класифікації та визначення видів пам'яті. Уявлення пам'яті. Ейдетичні здібності як особливий вид образної пам'яті. Методи розвитку пам'яті.

Природа уяви. Прийоми розвитку уяви.

Мислення, психологічна природа розумового процесу. Головні фази розумового процесу. Поняття "уявлення". Розвиток мислення

дитини. Розвиток теоретичного мислення у процесі оволодіння системою знань.

Увага. Основні види та властивості уваги. Розвиток уваги.

Література [1; 5–7; 11; 12; 14]

Тема 7. Емоційно-вольові психічні процеси

Загальна характеристика емоцій. Основні види емоцій, їх класифікація. Вищі почуття. Емоції та потреби. Емоції та переживання. Види емоційних переживань. Розвиток емоцій та їх значення в житті людини.

Воля як сутнісна властивість людини. Вольові якості особистості та їх розвиток.

Література [1; 5–7; 11; 12]

Тема 8. Психологія особистості

Поняття про особистість. Взаємозв'язок соціального та біологічного в особистості. Формування та розвиток особистості.

Теорії особистості в історії психології. Спрямованість і мотиви діяльності особистості. Мотивована поведінка як характеристика особистості. Самосвідомість і життєвий шлях особистості. Розвиток і виховання особистості.

Загальна характеристика здібностей. Поняття про темперамент. Теоретичні та практичні дослідження характеру.

Література [1; 5–7; 22]

Тема 9. Активність і діяльність

Поняття про діяльність. Активність і діяльність. Інстинкт і діяльність. Структура діяльності. Мета, мотиви, потреби. Види діяльності. Творчість як найвища форма активності людини.

Феномен творчості. Етапи і структура творчого процесу. Особливості творчої думки. Евристика. Методи пошуку творчих рішень.

Література [1; 3; 5; 6; 10; 11; 21]

Тема 10. Міжособистісне спілкування

Соціальна перцепція як одна з центральних проблем міжособистісного спілкування. Перше враження і точність інтерпретації. Типові помилки першого враження – ефект ореола, проєкція, ефект поблажливості, емоційні стани. Соціальні стереотипи. Роль установ-

ки у сприйманні. Задоволеність спілкуванням і стосунками як психологічний показник успішності міжособистісного спілкування.

Труднощі та дефекти спілкування. Комунікативні бар'єри.

Фактори успішного спілкування. Товариськість, контактність, комунікативна сумісність як найважливіші умови успішності спілкування. Спрямованість особистості та стиль спілкування. Оптимальний стиль спілкування.

Література [5; 6; 8; 10; 13; 15; 18–20]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет, об'єкт, функції, завдання, методи педагогіки.
2. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Загальнокультурне значення педагогіки.
3. Загальна характеристика етапів розвитку педагогіки.
4. Західні школи афінського та спартанського виховання.
5. Розвиток педагогіки в епоху Середньовіччя та Відродження.
6. Освіта та виховання на Сході.
7. Джерела виникнення і розвитку вищих навчальних закладів у світі. Виникнення університетів.
8. Мета і зміст виховання, критерії оцінки вихованості людини.
9. Напрями виховної роботи. Засоби виховного впливу на людину.
10. Моделі та стилі виховання.
11. Методи формування свідомості особистості (переконавання, особистий приклад).
12. Характеристика методу переконавання. Процедура переконавання.
13. Метод наслідування як один з основних механізмів соціалізації дитини.
14. Методи організації та формування досвіду суспільної поведінки (педагогічні вимоги, оцінка колективу, метод приучення, створення виховуючи ситуацій).
15. Методи стимулювання діяльності та поведінки (заохочення та осуд).
16. Метод заохочення як активне стимулювання дитини до ініціативної, творчої діяльності.
17. Методи контролю та самоконтролю, самооцінки діяльності та поведінки.
18. Педагогіка середовища, виховання особистості в колективі.

19. Предмет дидактики, її головні категорії.
20. Закономірності, види та стилі навчання.
21. Зміст і рівні освіти.
22. Принципи побудови навчальної діяльності.
23. Форми організації навчання у школі та вищому навчальному закладі.
24. Головні типи навчальних закладів, їх характеристика.
25. Поняття про методи навчання. Методи і прийоми.
26. Класифікація методів навчання, їх характеристика.
27. Поняття про форми навчання. Основні підходи до класифікації форм навчання.
28. Загальна характеристика систем навчання.
29. Контроль та оцінка результатів навчання. Сутність контролю, його види, функції, методи.
30. Характеристика функцій навчання.
31. Психологія, її виникнення. Предмет, об'єкт, завдання, методи психології.
32. Особливості психології як науки. Наукова та життєва психологія.
33. Психіка та свідомість. Психічні явища.
34. Розвиток психологічних знань щодо вчення про душу та філософських вчень про свідомість.
35. Оформлення психології як експериментальної науки.
36. Психологія як наука про поведінку. Біхевіоризм Д. Уотсона: предмет вивчення, методи.
37. Місце психоаналізу в історії психології.
38. Загальна характеристика відчуттів і сприймання.
39. Пам'ять і сприймання.
40. Критерії класифікації та визначення видів пам'яті.
41. Природа уяви. Прийоми розвитку уяви.
42. Мислення, психологічна природа розумового процесу.
43. Головні фази розумового процесу. Поняття уявлення.
44. Розвиток мислення дитини. Розвиток теоретичного мислення у процесі оволодіння системою знань.
45. Увага. Головні види та властивості уваги. Розвиток уваги.
46. Загальна характеристика емоцій. Головні види емоцій, їх класифікація.

47. Види емоційних переживань. Розвиток емоцій та їх значення в житті людини.
48. Воля як сутнісна властивість людини. Вольові якості особистості та їх розвиток.
49. Поняття про особистість. Взаємозв'язок соціального та біологічного в особистості. Формування та розвиток особистості.
50. Теорії особистості в історії психології.
51. Спрямованість і мотиви діяльності особистості.
52. Загальна характеристика здібностей.
53. Поняття про темперамент.
54. Теоретичні та практичні дослідження характеру.
55. Поняття про діяльність. Активність і діяльність.
56. Структура діяльності. Мета, мотиви, потреби.
57. Соціальна перцепція як одна з центральних проблем міжособистісного спілкування.
58. Перше враження і точність інтерпретації. Типові помилки першого враження.
59. Труднощі та дефекти спілкування. Комунікативні бар'єри.
60. Фактори успішного спілкування.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Психологія і педагогіка сьогодні: проблеми й перспективи.
2. Місце психології і педагогіки в системі наук.
3. Місце свідомого й несвідомого в духовному житті людини.
4. Завдання педагогіки на сучасному етапі розвитку суспільства.
5. Виникнення науки про виховання, навчання й освіти.
6. Освіта в розвинених зарубіжних країнах.
7. Розвиток педагогіки в епоху Середньовіччя та Відродження.
8. Освіта та виховання на Сході.
9. Джерела виникнення і розвитку вищих навчальних закладів у світі. Виникнення університетів.
10. Особистість дитини, її розвиток і виховання.
11. Навчання як співтворчість вчителя й учня.
12. Інновація і реформи в системі освіти.
13. Позитивна соціалізація як умова розвитку гармонійної особистості.
14. Розвиток і соціалізація особистості в сім'ї.

15. Поняття співробітництва та творчості в педагогіці.
16. Аналіз стану теорії та практики управління освітніми системами в Україні.
17. Організаційно-регулятивні форми діяльності керівника у сфері освіти.
18. Конфлікт як соціальний феномен.
19. Значення уваги у житті й діяльності особистості.
20. Місце пізнання в системі різноманітних способів духовного освоєння світу.
21. Роль творчості у процесі пізнання.
22. Інтуїція та уявлення як пізнавальні здібності людини.
23. Роль фантазії в розвитку особистості.
24. Вплив сімейних взаємин на емоційну сферу особистості.
25. Емоції та їх розвиток у дитячому віці.
26. Психолого-педагогічний аналіз вольового вчинку.
27. Психологічна сутність творчості й натхнення.
28. Технології соціально-педагогічної роботи в територіальній громаді.
29. Грамотність як соціальний індикатор і показник ефективності освіти.
30. Філантропізм як історична передумова становлення й розвитку засад вітчизняної реабілітаційної педагогіки.

МАУП

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Бондарчук О. І., Бондарчук Л. І.* Основи психології та педагогіки: Курс лекцій. — К.: МАУП, 2001. — 168 с.
2. *Бордовская Н. В., Реан А. А.* Педагогика: Учебник для вузов. — СПб.: Питер, 2001. — 304 с.
3. *Гиппенрейтер Ю. Б.* Введение в общую психологию: Курс лекций. — М.: ЧеРо, 1999. — 336 с.
4. *Головатий М. Ф.* Навчи себе сам. — К.: МАУП, 2002. — 120 с.
5. *Маклаков А. Г.* Общая психология. — СПб.: Питер, 2001. — 592 с.
6. *Платонов К. К.* Занимательная психология. — СПб.: Питер, 1997. — 284 с.
7. *Словарь психолога-практика / Сост. С. Ю. Головин.* — Минск: Харвест, 2001. — 976 с.
8. *Щёкин Г. В.* Как эффективно управлять людьми: психология кадрового менеджмента: Науч.-практичн. пособие. — К.: МАУП, 1999. — 400 с.

Додаткова

9. *Гиппенрейтер Ю. Б.* Общаться с ребенком. Как? — М.: ЧеРо, 2001. — 240 с.
10. *Горанчук В. В.* Психология делового общения и управленческих воздействий. — СПб.: Издат. Дом “Нева”; М.: ОЛМА-ПРЕСС Инвест, 2003. — 288 с.
11. *Загальна психологія: Навч. посіб. / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін.* — К.: А.П.Н, 1999. — 463 с.
12. *Крысько В. Г.* Психология и педагогика в схемах и таблицах. — Минск: Харвест, 1999. — 384 с.
13. *Куницына В. Н., Казаринова Н. В., Погольша В. М.* Межличностное общение: Учебник для вузов. — СПб.: Питер, 2002. — 384 с.
14. *Лурия А. Р.* Маленькая книжка о большой памяти. — М.: Эйдос, 1994. — 96 с.
15. *Льюис Д.* Тренинг эффективного общения. — М.: ЭКСМО-Пресс, 2002. — 224 с.
16. *Лэндрет Г. Л.* Игровая терапия: искусство отношений. — М., 1994. — 365 с.
17. *Макаренко А. С.* Книга для батьків. — К.: Рад. шк., 1980. — 327 с.

18. *Мельник Л. П.* Психологія управління: Курс лекцій. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2002. – 176 с.
19. *Пірен М. І.* Конфліктологія: Підручник. – К.: МАУП, 2003. – 360 с.
20. *Ложкин Г. В., Повякель Н. И.* Практическая психология конфликта: Учеб. пособие. – 2-е изд., стереотип. – К.: МАУП, 2002. – 256 с.
21. *Психология человека от рождения до смерти.* – СПб.: Прайм – ЕВРОЗНАК, 2001. – 656 с.
22. *Фрейджер Р., Фейдимен Д.* Личность: теории, эксперименты, упражнения. – СПб.: Прайм – ЕВРОЗНАК, 2001. – 864 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Психологія і педагогіка”	4
Зміст дисципліни “Психологія і педагогіка”	5
Питання для самоконтролю	8
Теми контрольних робіт.....	10
Список літератури	11

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *О. М. Рибачук*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2814

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП